

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ» ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 1(9) қаңтар-наурыз 2017
ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
**электрондық ғылыми
журнал**

2017, № 1(9)

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

2017, № 1(9)

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

2017, № 1(9)

Құрылтайшы:

Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Басредактор

Қабылдинов Зиябек Ермұханұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбай, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А. Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Төленова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,

Алматы қ.,

Шевченко көшесі, 28,

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,

«Edu.e-history.kz»

электрондық ғылыми журналының редакциясы

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге
түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

РГП на ПХВ «Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова»
Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

Главный редактор

Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,
г. Алматы,
ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации
Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о регистрации:
№ 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год (в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо
обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

RSE on REM "Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology"
of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of
Kazakhstan

Editor-in-chief:

Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseyitova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,
28 Shevchenko Str.
Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,
«Edu.e-history.kz»
Editorial electronic scientific journal
Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Journal website: <https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and
Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, r
egistration certificate:

No. 14602-IIA dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic
format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the
journal.

ҒТАХР / МРНТИ / IRSTI 03.20.
ӨОЖ / УДК / UDK 930.25 (574)

ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДАҒЫ ТӘРБИЕ ЖҰМЫСЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Нуртазаева А.Б.

Қазақстан инженерлік-технологиялық университетінің-аға оқытушысы

Аңдатпа. XX ғасырдың екінші жартысындағы республикамыздағы жоғарғы оқу орындары басшыларының алдында тұрған негізгі өзекті мәселелердің бірі білім беру жүйесін заманға сай дамыту және тәрбие жұмысына көңіл бөлу еді. Әрбір оқу орнының сапалық жетілуі ондағы ішкі оқу үрдісінің әр қашан тәрбие жұмыстарымен ұштастырып жетілдіріп отырудың арқасында болды. Тарихшы студенттердің сандық және сапалық жетілуі оқу мен тәрбие жұмыстарын байланыстыра жетілдіріп отырудың негізінде болды.

Түйін сөздер: тарих, тәрбие, патриотизм, сүйіспеншілік, білім беру.

ЗНАЧЕНИЕ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Нуртазаева А.Б.

Старший преподаватель Казахстанского инженерно-технологического университета

Аннотация. В статье отражены актуальные вопросы воспитательной работы и их значение для преподавательского состава и студентов исторических факультетов высших учебных заведений второй половины XX в. В особенности таких ведущих ВУЗов страны как КазНУ им. аль-Фараби и АГУ им. Абая. Автор использовал архивные документы в которых отражены различные мероприятия связанные с воспитательной деятельностью исторических факультетов указанных ведущих вузов.

Ключевые слова: история, воспитание, патриотизм, образование.

THE VALUE OF EDUCATIONAL WORK IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Nurtazaeva A.B.

Senior teacher of the Kazakhstan Engineer-technological university

Abstract. The article reflects the current educational issues and their implications for the teaching staff and students of historical faculties of higher educational institutions of the second half of the twentieth century. In particular, such as the country's leading universities of the KazNU named after Al-Farabi and ASU named after Abai. The author used the archival documents that reflect a variety of activities related to the educational activities of these historical faculties of leading universities.

Keywords: history, education, patriotism.

Ұлы ойшыл философ әл- Фараби айтқандай: « Адамға ең бірінші білім емес тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның барлық өміріне апат әкеледі» деген екен. Тарихшы маман даярлау ісінің маңызды тірегі тәрбие жұмысы. Студенттердің тәрбие жұмысына баса назар аударылды, факультет басшылары олардың

әлеуметтік тұрмыстық жағдайларына үнемі көңіл бөліп отырды. Тарихшы студенттер арасында біз қарастырып отырған жылдары тәрбие жұмысын жүргізуде қол жеткізген жетістіктері үшін тәлімдік маңызы зор іс шаралардың ұйымдастыру ісін жоққа шығаруға болмайды. Студенттер арасында патриоттық жұмыс жоғары деңгейде жүргізілді, олардың бойындағы отанға деген ыстық сезімді, сүйіспеншілікті оята білді. Салауатты өмір салтын қолдап, спортпен айналысып үлкен жоғары нәтижелерге жеткен студенттер аз болған жоқ. Студенттер арасында әр түрлі спорттық жарыстар, спортакиадалар, конкурстық байқаулар, диспуттық және әдеби кештер өткізіліп отырды. Тарихшы студенттердің дипломдық жұмыстарының тақырыптары ұлт азаттық көтерілістер, ұлы отан соғысы кезіндегі қазақстандықтардың ерлігі ұжымдастыру, ашаршылық және т.б. Біз қарастырылып отырған жылдары студенттер арасында тәрбиелік жұмыстар жоғары деңгейде жүргізілді деп айтсақ артық айтқандық емес еді. Факультеттерде саяси тәрбие жұмыстарының алдын ала бағдарламалық жоспары жасалынды.

Әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік университетінде тарих факультетінің студенттері мемлекет және қоғам қайраткерлері және ұлы отан соғысының ардагерлері мен көптеген кездесулер өткізіліп отырылды. Атап айтар болсақ мемлекеттік сыйлық иегері «Қан мен тер» шығармасының авторы жазушы Ә.Нұрпейісов, белгілі академик, археолог ғалым Ә. Марғұлан, республикаға еңбек сіңірген әнші композиторлар Е. Хасанғалиев, Н. Нүсіпжанов, кино және театр әртістері С. Қожамқұлов, С. Майқанова, С. Оразбаев, М. Шәріпов, және белгілі ақын жазушылар Ғ. Мустафин С. Бегалин, Қ. Қайсенов, Қ.Бекқожин, Т. Молдағалиев, Ә. Тәжібаев және Ұлы отан соғысының батыры Қ. Сұрағанов және соғыс ардагерлері О. Сексембаев, С. Бақышевтар мен өте тартымды қызықты кездесулер ұйымдастырылды [1]. Әрбір кездесуге келген құрметті қонақтар болашақ кәсіби тарихшылар алдында адамның рухани ішкі жан дүниесін көтерер көптеген қызықты оқиғалар айтып берді. Тарих факультетінде өткен осындай әдеби тақырыптық кештер тартымды өтіп отырды. Осындай республика халқына белгілі азаматтармен кештер өткізу факультетте үнемі жүргізіліп отырылатын дәстүрге айналды. Тарих факультетінің №2 жатақханасында студент тарихшылар арасында әр түрлі тақырыптық кештер мен диспут, пікірталастар өткізіліп отырылды. Мысалы, олардың біразына тоқтала кетер болсақ «Достық, жолдастық, бауырмалдық және адамгершілік деген не?» және «Вождь, ученый, человек В. Ленин» деген атпен тақырыптық кештер өткізіліп отырды [2]. Тақырыптық кештерге Алматы қаласындағы орта білім беретін мектеп директорлары, дәрігерлер, ішкі істер ұйымдарының қызметкерлері және прокурорлар арнайы шақырылып отырды. Кеш барысында тарихшы студенттер келген қонақтарға өз ойларында жүрген сауалдарын қойып оларға жауаптар алып отырды. Біз қарастырып отырған жылдары тарих факультетінің студенттері алдына Германия демокративтік республикасының және Болгария мемлекетінің жоғары беделді университеттерінің атақты профессорлары келіп жалпы әлем тарихының өзекті мәселелері бойынша дәріс оқыды. Бұндай делегация құрамында профессорлармен бірге көрнекті саяси мемлекет қайраткерлері болды [3]. Ал 1973-1974 оқу жылында факультетте студенттердің ұйымдастырумен «Тарихшы» қабырға газеті жарыққа шықты. Бұл газетте факультет өміріндегі болып жатқан жаңалықтар студенттердің курс бойынша оқу үлгерімі, тәртібі жөніндегі мәліметтер, топтар арасындағы жарыстар, әр түрлі ақпараттар және кафедраның профессор оқытушылар құрамынан алынған сұхбаттар беріліп отырды. Осы уақыттарда тарих факультетінде тарихи білім берудің күрделі мәселелері зерттеліп болашақ кәсіби тарихшыларды тиімді даярлаудың жолы анықталды. Факультетте жыл сайын оқу әдістемелік ғылыми конференциялар өткізіліп отырылды. Кафедра оқытушылары студенттердің ғылыми жұмысына барынша көңіл аударды. Факультетте кафедра оқытушылары жетекшілік ететін құрамында елу жүзге тарта мүшесі бар «Атлант», «Кругозор» және «Знания» атты студенттердің қоғамдық білім беретін ғылыми үйірмелері айтарлықтай табысты жұмыс жүргізді [4]. Біз қарастырып отырған жылдары

факультеттің тарихшы студенттері еңбек тәрбиесіне ауыл шаруашылық жұмыстарына көмектесу үшін республикамыздың облыстары және көрші Ресей мемлекетінің облыстарында еңбек етті. Мысалға айтар болсақ Талдықорған облысы Панфилов ауданы Киров колхозында 460 гектарға егілген жүгері жиналып, колхоз қоймасына үш мың 3160 тонна жүгері өткізілді. Сондай-ақ Алматы облысы Шелек ауданының Авангард, Асышай және Аса совхоздарында студент тарихшылардың көмегімен 1440 тонна темекі жиналды. Ресейдің Астрахан облысы Черноярский ауданы Октябрь совхозында 74 гектар жерден 180 тонна қызынақ теріліп өткізілді [5]. Факультет студенттерінен құрылған құрылыс отряды Алматы облысының Кеген ауданында тұрғын үйлер салуға көмектесті. Біз қарастырып отырған жылдары ауыл шаруашылығы және құрылыс отрядтарымен қоса студенттер жазғы демалыстарында пионер лагерьлерінде аға пионер вожатый және қалалар арасында қатынайтын поездарда жол серік болып жұмыс істеді. Біздің ойымызша яғни болашақ тарихшы педагогтар өздерінің алған білімдерін еңбекпен ұштастыра білуі, өздеріне берілген тапсырмаларды ойдағыдай орындап тарих факультетінің атына кір келтірмей, өздерінің көзі ашық, көкірегі ояу азамат екендерін көрсете білді. Өз жұмыстарына аса жауапкершілікпен қарап басқа еріншек студенттерге үлгі бола білген студенттер мен оқытушылар деканат тарапынан марапатталып отырылды [6]. Тәрбие жұмысының бір түрі дене тәрбиесіне факультетте көп көңіл бөлінді. Студенттер арасында бұқаралық көпшілік спортты дамыту мақсатында институтта барлық факультеттер арасында аралық спартакиадалар, жарыстар және денсаулық күндерін өткізу дәстүрге айналды. Спорттық ойындарда факультеттер арасында тарихшы педагогтар жүз метр шақырымға жүгіруден, командалық баскетбол ойнауда жүлделі орындарға ие болды. Жастықтың жалынымен, бойындағы дарынымен, бала кезден салауатты өмір салтын сақтап келе жатқан спортшы тарихшы студенттердің жеткен жетістіктері аз болған жоқ. Сондай-ақ факультетте студенттер арасында көркем өнерпаздар үйірмесіде жұмыс істеді. Тарихшы студенттерден құрылған халық аспаптар ансамблі жұмыс істеді. Оған жетекшілікті жас композитор А. Жұртанов жасады. Студенттер арасында өз өнерімен көзге түскен талантты жастарда аз болған жоқ.

Сондай-ақ университет көлемінде жүргізілетін «Студенттік көктем» мерекелік іс шарасының нәтижесі бойынша тарих факультеті бірінші орынды жеңіп алды [7]. Біз қарастырып отырған 1970-1980 жылдар аралығында республикамыздың жоғары оқу орындарында мамандарды дайындауда қол жеткізген маңызды табыстармен бірге әртүрлі кемшіліктермен қайшылықтарда кездесіп жатты. Біз қарастырып отырған жылдары факультетте ғылыми зерттеу жұмыстарын және оқу үрдісімен бірге еңбек тәрбиесінің тиімділігінің маңызды көрсеткіші студенттердің қоғамдық пайдалы еңбекпен айналысып республикамызда халық шаруашылығының жағдайын көтеруге өз үлестерін қосып отырды. Бірінші және екінші курс студенттері еліміздің оңтүстік және солтүстік облыстарында ауыл шаруашылық өнімдерін жинауға жыл сайын бір ай көлемінде өз көмектерін беріп отырды. Осындай пайдалы қоғамдық еңбекпен айналысқан студенттер еңбегі жоғары марапатталып отырылды. Атап айтар болсақ, Алматы, Талдықорған облыстарында көкініс, темекі ал солтүстік облыстарда егін жинауға көмектесті. Бірақ- та студенттердің күзгі егін науқаны тұсында еңбекке тартылуы олардың оқу үрдісінде көптеген келеңсіздіктер туғызды. Өйткені бұл бекітілген оқу жоспарын қысқарту есебінен жүзеге асырылды. Осыдан кейін бағдарламалық материалдардың бір бөлігін студенттердің өз бетімен оқуына тура келді. Сондай-ақ студенттер құрамынан құрылыс отрядтары құрылып олар көрші Ресей және Украина мемлекеттерінде тұрғын үйлер салуға атсалысты. Тарих факультетінің білімді педагог тарихшы мамандар даярлау қызметінде тиімді оқу жүктемесімен қатар тәрбие жұмысына да баса назар аударылып отырылды. Кафедра оқытушылары жыл сайын студенттермен әр оқу жылында жүргізілетін тәрбие жұмыстарының жоспарын нақтылап, әр оқу жылының ерекшеліктерін ескере отырып осы жылдары еліміздегі

болатын тарихи оқиғаларға көңіл аударып тәрбие жұмыстарының тақырыптары бекітіліп отырылды. Сондай-ақ тарихшы студенттерге патриоттық тәрбие беру жұмыстарына көп көңіл бөлініп отырылды. Тарихшы студенттер факультет және университет көлемінде жұмыс істейтін әр түрлі клубтар мен қоғамдық жұмыстарға белсене қатысты. Факультетте студенттер белгілі бір тақырыптық кештер аясында белгілі ақын, жазушылармен, қоғам қайраткерлерімен және ғалымдармен кездесулер өткізіп отырды. Мәселен, біз қарастырып отырған жылдары Ұлы отан соғысының ардагерлері Н.Күшекбаев, Қ.Қосжанов, Қ.Жаманбаев және А.Оразбаевтар студенттерге отанды қорғауда бастан кешкен оқиға, сұрапыл соғыс жайында әңгімелер айтып студенттер бойындағы отанға деген сүйіспеншілік пен патриоттық сезімдерді оята білді. Сондай-ақ тарихшы студенттер белгілі өнер қайраткерлері, кино актерлері А.Әшімов, Ә.Өмірзақова және ақындар Ф.Оңғарсынова, М.Шахановтар мен бірге өткізілген кездесулер ерекше естен кетпестей болып өтті. Студенттердің алдында олар өздерінің бойындағы рухани ішкі жан байлықтарын әңгіме, ән жырлармен жеткізі білді. Ал белгілі ғалым арабист, С.М.Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің оқытушысы, филология ғылымдарының кандидаты, доцент Ә.Дербісалиев және белгілі фарабанушы Қазақ КСР Ғылым Академиясының корреспондент мүшесі А.Машанов факультет шәкірттеріне шығыстың ойшыл философы, әлемнің екінші ұстазы әл-Фараби жайында көптеген құнды деректер келтіре отырып, олардың бойындағы ғылымға деген көзқарастарын оята білді [8]. Болашақ тарихшыларға өткізіліп отырылатын бұндай кездесулер әр оқу жылы сайын әр түрлі мереке, тарихи даталарға байланысты өткізіліп отырылатын болды. Біздің пікірімізше бұндай тақырыптық кештердің көптеп өткізілуі әрбір студенттің бойындағы сезімді оятып, олардың өмірге деген көзқарастарын өзгертіп отырды.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. ҚРОММ 1352-қ, 1-т, 620-іс, 114-б
2. ҚРОММ 1142-қ, 1-т, 953-іс, 18-б
3. ҚРОММ 1142-қ, 1-т, 884-іс, 19-б
4. ҚРОММ 1142-қ, 1-т, 825-іс, 2-б
5. ҚРОММ 1142-қ, 1-т, 1185-іс, 20-б
6. ҚРОММ 1352-қ, 1-т, 620-іс, 114-б
7. ҚРОММ 1352-қ, 1-т, 620-іс, 114-б
8. ҚРОММ 1352-қ, 3-т, 1140-іс, 155-б

МАЗМҰНЫ

Айсаева Н.Б. МИНДІК ҚЫТАЙ ЖӘНЕ ОРТАЛЫҚ АЗИЯ МЕМЛЕКЕТТЕРІНІҢ ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРЫ.....	8
Айсаева Н.Б. ГУМАНИТАРЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ САЛАСЫНДАҒЫ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ДИАЛОГТЫҢ РӨЛІ МЕН ОРНЫ.....	15
Арапов Ж.М. ҚАЗАҚ ЭТНОСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНДАҒЫ ЖАЛАЙЫР ТАЙПАСЫНЫҢ ОРНЫ.....	19
Атығаев Н.Ә. ШЕТЕЛДІК БИЛЕУШІЛЕР САРАЙЛАРЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ӘЙЕЛДЕРІ (XV–XVII ғғ.).....	25
Аубакирова Ж.С. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ҮРДІСТЕРІ: ТҮУ МЕН ӨЛІМНІҢ ӨңІРЛІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	38
Ахметжанова А.Т., Сарыбаев М.С. ҚАЗАҚСТАН ТӘУЕЛСІЗДІГІ КЕЗЕҢІНДЕ АХМЕТ БАЙТҮРСЫНОВ ПЕН ОНЫҢ ПІКІРЛЕСТЕРІНІҢ МҰРАСЫН ЗЕРТТЕУ.....	46
Әбжанов Х. ДЕМОКРАТИЯ ЖӘНЕ «МӘңГІЛІК ЕЛДІң» КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ МҰРАТЫ.....	54
Байдалы Р.Ж., Бекмағамбетова М.Ж. АЙДАРХАН ТҮРЛЫБАЕВ - АЛАШ ҚОЗҒАЛЫСЫНЫҢ САЯСИ КӨШБАСШЫСЫ.....	58
Бегалиева А.К., Амирханов М.Б., Ахметжанов Д.Г. КЕҢЕС ОДАҒЫНЫҢ XX ғ. 20-ШЫ ЖЫЛДАРЫНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТЫ.....	67
Боташ С. XVII-XVIII ҒАСЫРЛАРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДІҢ САУДА БАЙЛАНЫСТАРЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	72
Еркенова Ә.Қ. ҚАЗАҚСТАҢДА МҰРАҒАТ ІСІН БАСҚАРУ.....	81
Ибрагимова М.Н., Тастемирова Г.А. АБД АР-РАЗЗАК САМАРКАНДИДІҢ «МАТЛА ' АС-СА ' ДАЙН ВА МАДЖМА 'АЛ-БАХРАЙНЫ» ШЫҒАРМАСЫ – ОРТАҒАСЫРЛЫҚ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ.....	87
Исаев М.С. ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ ІЛІМІ НЕГІЗІНДЕ КӨНЕ ТҮРКІЛІК ДҮНИЕТАНЫМДАҒЫ «БИЛІКТІҢ КИЕЛІЛІГІ» ҰҒЫМЫНЫҢ ИСЛАМДЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРМЕН ОРНЫҒУЫ.....	93
Искакова Ғ.З., Байдаулетова М.Д., Өскенбай М. ТҮРКІ ҚАҒАНАТТАРЫНЫҢ ЭТНО-ТАРИХИ ГЕОГРАФИЯСЫ (VI ҒАСЫРДЫҢ ОРТАСЫ – X ҒАСЫР) БОЙЫНША НЕГІЗГІ ДЕРЕКТЕР.....	98
Керімбаев Е.Ә. ҚЫТАЙДЫҢ ӘЛЕМГЕ МӘДЕНИ ЫҚПАЛДАСТЫҚ САЯСАТЫ.....	105
Қозғамбаева Г.Б. ҰЛЫ ГЕОЛОГ, ҒАЛЫМ – ҚАНЫШ ИМАНТАЙҰЛЫ СӘТБАЕВ.....	111
Қозғамбаева Г.Б. ҚАЗАҚТАН ШЫҚҚАН ТҰңҒЫШ ЕЛШІ - Н.ТӨРЕҚҰЛОВТЫҢ ҚОҒАМДЫҚ ҚЫЗМЕТІ МЕН ӨМІРІ.....	116
Қозғамбаева Г.Б. ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДІҢ МӘДЕНИЕТ, ҒЫЛЫМ МЕН БІЛІМ САЛАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫСТАРЫ.....	122
Қозыбақова Ф.А. ҚАЗАҚСТАҢДА АСТЫҚ ДАЙЫНДАУ НАУҚАНЫ: ҚАЗАҚ ШАРУАЛАРЫН ҚУҒЫНДАУ.....	128

Мадиев Д.А.	
ҚХР-ДЫҢ СОЛТҮСТІК-БАТЫС ШЕКАРА Өңірінің Географиялық, Этникалық және Әлеуметтік Ерекшеліктеріне Талдау.....	136
Майданали З.	
ЗАМАНАУИ ТАРИХ ҒЫЛЫМЫНДАҒЫ «КӨШПЕЛІ ИМПЕРИЯ» ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ.....	143
Мейрманова Г.А., Сериков М.С.	
ОРБҰЛАҚ ШАЙҚАСЫНЫҢ ТАРИХЫ МЕН ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ ЖАҢА КӨЗҚАРАС.....	148
Мұқаметханұлы Н., Қауымбек Қ.	
ҚР МЕН ҚХР АРАСЫНДАҒЫ МӘДЕНИ ҚАРЫМ - ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ДАМУЫ.....	154
Мұқаметханұлы Н., Ербосынов Т.А.	
ШҰЫ-НЫҢ БОЛАШАҚ КӨПЖАҚТЫ ДИПЛОМАТИЯСЫНЫҢ КЕЛЕШЕГІ.....	162
Несіпбаева Ж.Ж.	
ҚАЗАҚСТАННЫҢ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ДАМУЫ ЖӘНЕ ЖАСТАР: ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	169
Нургазаева А.Б.	
ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДАҒЫ ТӘРБИЕ ЖҰМЫСЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....	175
Рвайдарова Г.О.	
1928-1929 ЖЫЛДАРДАҒЫ ІРІ ҚАЗАҚ БАЙЛАРЫН ТӨРКІЛЕУ МӘСЕЛЕСІНЕ ЖАҢА КӨЗҚАРАС....	179
Садыкова А.М.	
РЕСЕЙ КОММУНИСТІК (БОЛЬШЕВИКТІК) ПАРТИЯСЫНЫҢ ОРТАЛЫҚ КОМИТЕТІ ҚАРАМАҒЫНДАҒЫ ДІНМЕН КҮРЕС ЖӨНІНДЕГІ КОМИССИЯСЫ ЖӘНЕ МҰСЫЛМАН МӘСЕЛЕСІ.....	185
Сандықбаева Ө.Д., Мұсағұлова А.Б.	
ИДЕОЛОГИЯЛЫҚ ЦЕНЗУРАНЫҢ 1950-60 ЖЖ. ҒЫЛЫМ МЕН МӘДЕНИЕТКЕ, ӘДЕБИЕТКЕ ТИГІЗГЕН ӘСЕРІ.....	190
Сандықбаева Ө.Д., Мұсағұлова А.Б.	
ЖАСТАР САЯСАТЫ ҰҒЫМЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ РУХАНИ ФАКТОРЛАРЫ.....	202
Сериккалиева А.Е., Амирбек А.А.	
ҚЫТАЙДЫҢ ШАНХАЙ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ ҰЙЫМЫН КЕҢЕЙТУ ТУРАЛЫ КӨЗҚАРАСЫ.....	211
Тасилова Н., Сайынова Б.	
«ҚЫРҒЫЗДАРДЫҢ (ҚАЗАҚТАРДЫҢ) ЖЕР ПАЙДАЛАНУ МАТЕРИАЛДАРЫ...» - ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫ ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ РЕТІНДЕ (XIX – XX ғғ. БАСЫ.).....	216
Уалтаева А.С.	
ТМД МЕМЛЕКЕТТЕРІНДЕГІ ҚАЗАҚ ДИАСПОРАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ НЕГІЗДЕР.....	221
Уалтаева А.С.	
ҚАЗАҚТАРДЫҢ ҮШІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ҚҰРЫЛТАЙЫ.....	227
Уалтаева А.С.	
ҚАЗАҚТАРДЫҢ БІРІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ҚҰРЫЛТАЙЫ: ТАРИХЫ МЕН ЖАЛҒАСУЫ.....	232

СОДЕРЖАНИЕ

Айсаева Н.Б. ДИПЛОМАТИЧЕСКИЕ СВЯЗИ МИНСКОГО КИТАЯ С ГОСУДАРСТВАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	8
Айсаева Н.Б. РОЛЬ И МЕСТО МЕЖКУЛЬТУРНОГО ДИАЛОГА В СФЕРЕ ГУМАНИТАРНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА.....	15
Арапов Ж.М. МЕСТО ПЛЕМЕНИ ЖАЛАИР В ФОРМИРОВАНИИ КАЗАХСКОГО ЭТНОСА.....	19
Атыгаев Н.А. КАЗАХСКИЕ ЖЕНЩИНЫ ПРИ ДВОРАХ ИНОСТРАННЫХ ПРАВИТЕЛЕЙ (XV–XVII ВВ.).....	25
Аубакирова Ж.С. ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ КАЗАХСТАНА: РЕГИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РОЖДАЕМОСТИ И СМЕРТНОСТИ.....	38
Ахметжанова А.Т., Сарыбаев М.С. ИЗУЧЕНИЕ НАСЛЕДИЯ АХМЕТА БАЙТУРСЫНОВА И ЕГО ЕДИНОМЫШЛЕННИКОВ В ПЕРИОД НЕЗАВИСИМОСТИ КАЗАХСТАНА.....	46
Абжанов Х. ДЕМОКРАТИЯ И КОНСТИТУЦИОННАЯ ЦЕЛЬ «МӘНГІЛІК ЕЛ».....	54
Байдалы Р.Ж., Бекмагамбетова М.Ж. АЙДАРХАН ТУРЛЫБАЕВ – ПОЛИТИЧЕСКИЙ ЛИДЕР АЛАШСКОГО ДВИЖЕНИЯ.....	58
Бегалиева А.К., Амирханов М.Б., Ахметжанов Д.Г. СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА СССР В 20-Х ГОДАХ XX ВЕКА.....	67
Боташ С. ПРОБЛЕМЫ ТОРГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ КАЗАХСТАНОМ И РОССИЕЙ В XVII-XVIII ВВ.....	72
Еркенова А.К. УПРАВЛЕНИЕ АРХИВНЫМ ДЕЛОМ В КАЗАХСТАНЕ.....	81
Ибрагимов М.Н., Тастемирова Г.А. СОЧИНЕНИЕ АБД АР-РАЗЗАК САМАРКАНДИ «МАТЛА ' АС-СА ' ДАЙН ВА МАДЖМА 'АЛ-БАХРАЙН».....	87
Исаев М.С. ЗАКРЕПЛЕНИЕ ПОНЯТИЯ «СВЯТОСТЬ ВЛАСТИ» В ДРЕВНЕТЮРКСКОМ МИРОВОЗЗРЕНИИ ИСЛАМСКИМИ ЦЕННОСТЯМИ НА ОСНОВЕ УЧЕНИЯ ХОДЖИ АХМЕДА ЯСАВИ.....	93
Искакова Г.З., Байдаулетова М.Д., Ускенбай М. ОСНОВНЫЕ ДАННЫЕ ПО ЭТНОИСТОРИЧЕСКОЙ ГЕОГРАФИИ ТЮРКСКИХ КАГАНАТОВ (СЕРЕДИНА VI - X ВВ.).....	98
Керимбаев Е.А. ПОЛИТИКА КИТАЯ ПО ИНТЕГРИРОВАНИЮ В МИРОВОЕ КУЛЬТУРНОЕ ПРОСТРАНСТВО.....	105
Козгамбаева Г.Б. ВЫДАЮЩИЙСЯ ГЕОЛОГ И УЧЕНЫЙ КАНЫШ ИМАНТАЙУЛЫ САТБАЕВ.....	111
Козгамбаева Г.Б. ОБЩЕСТВЕННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ЖИЗНЬ ПЕРВОГО КАЗАХСТАНСКОГО ПОСЛА - Н. ТОРЕКУЛОВА.....	116
Козгамбаева Г.Б. КАЗАХСТАНСКО-РОССИЙСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В СФЕРЕ КУЛЬТУРЫ.....	122
Козыбакова Ф.А. КАМПАНИЯ ПО ЗАГОТОВКЕ КОРМОВ В КАЗАХСТАНЕ: РЕПРЕССИЯ КАЗАХСКИХ КРЕСТЬЯН.....	128

Мадиев Д.А. АНАЛИЗ ГЕОГРАФИЧЕСКИХ, ЭТНИЧЕСКИХ И СОЦИАЛЬНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ СЕВЕРО-ЗАПАДНОГО ПРИГРАНИЧНОГО РАЙОНА КНР.....	136
Майданали З. КОНЦЕПТ «КОЧЕВАЯ ИМПЕРИЯ» В СОВРЕМЕННОЙ ИСТОРИИ.....	143
Мейрманова Г.А., Сериков М.С. ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОЕ ЗНАЧЕНИЕ ОРБУЛАКСКОЙ БИТВЫ.....	148
Мукаметхакнулы Н., Кауымбек К. РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРНЫХ ВЗАИМОТНОШЕНИИ РК И КНР.....	154
Мукаметхакнулы Н., Ербосынов Т.А. ПЕРСПЕКТИВЫ БУДУЩЕЙ МНОГОСТОРОННЕЙ ДИПЛОМАТИИ ШОС.....	162
Несипбаева Ж.Ж. СТРАТЕГИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ КАЗАХСТАНА И МОЛОДЕЖЬ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ОБРАЗОВАНИЯ.....	169
Нургазаева А.Б. ЗНАЧЕНИЕ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ.....	175
Рвайдарова Г.О. СОВРЕМЕННЫЕ ВЗГЛЯДЫ НА ПРОБЛЕМЫ КОНФИСКАЦИИ ИМУЩЕСТВА КРУПНЫХ БАЕВ В 1928-1929 ГОДАХ.....	179
Садыкова А.М. КОМИССИЯ ПО БОРЬБЕ С РЕЛИГИЕЙ ПРИ ЦК КОММУНИСТИЧЕСКОЙ (БОЛЬШЕВИСТСКОЙ) ПАРТИИ РОССИИ И МУСУЛЬМАНСКИЙ ВОПРОС.....	185
Сандыкбаева У.Д., Мусагулова А.Б. ВЛИЯНИЕ ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ ЦЕНЗУРЫ 50-60-х гг. НА НАУКУ, КУЛЬТУРУ И ЛИТЕРАТУРУ.....	190
Сандыкбаева У.Д., Мусагулова А.Б. СТАНОВЛЕНИЕ ПОНЯТИЙ И ДУХОВНОГО ФАКТОРА ПОЛИТИКИ МОЛОДЕЖИ.....	202
Сериккалиева А.Е., Амирбек А.А. КИТАЙСКОЕ ВИДЕНИЕ РАСШИРЕНИЯ ШАНХАЙСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ СОТРУДНИЧЕСТВА...211	
Тасилова Н., Сайынова Б. «МКЗ» КАК ИСТОЧНИКА ПО ИСТОРИИ КАЗАХСКОГО ОБЩЕСТВА (XIX – НАЧАЛА XX ВВ.).....	216
Уалтаева А.С. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ КАЗАХСКОЙ ДИАСПОРЫ В СТРАНАХ СНГ.....	221
Уалтаева А.С. ТРЕТИЙ ВСЕМИРНЫЙ КУРУЛТАЙ КАЗАХОВ.....	227
Уалтаева А.С. ПЕРВЫЙ ВСЕМИРНЫЙ КУРУЛТАЙ КАЗАХОВ: ИСТОРИЯ И ПРОДОЛЖЕНИЕ.....	232

CONTENTS

Aisayeva N.B. DIPLOMATIC RELATIONS OF MING CHINA WITH CENTRAL ASIAN STATES.....	8
Aisayeva N.B. THE ROLE AND PLACE OF INTERCULTURAL DIALOGUE IN THE FIELD OF HUMANITARIAN COOPERATION.....	15
Arapov Zh.M. PLACE OF THE ZHALAIR TRIBE IN THE FORMATION OF THE KAZAKH ETHNOS.....	19
Atygayev N.A. KAZAKH WOMEN AT THE COURTS OF FOREIGN RULERS (XV-XVII CENTURY).....	25
Aubakirova Zh.S. DEMOGRAPHIC TRENDS IN KAZAKHSTAN: REGIONAL PECULIARITIES OF FERTILITY AND MORTALITY.....	38
Ahmetzhanova A.T., Sarybayev M.S. THE STUDY OF HERITAGE AHMET BAITURSYNOV AND HIS ADHERENTS IN THE PERIOD OF INDEPENDENCE OF KAZAKHSTAN.....	46
Abzhanov Kh. DEMOCRACY AND THE CONSTITUTIONAL PURPOSE OF THE 'MANGILIK EL'	54
Baidaly R.Zh., Bekmagambetova M.Zh. AIDARKHAN TURLYBAYEV IS A POLITICAL LEADER OF THE ALASH MOVEMENT.....	58
Begalieva A.K., Amirkhanov M.B., Akhmetzhanov D.G. SOCIO-ECONOMIC POLICY OF THE USSR IN THE 20S OF THE TWENTIETH CENTURY.....	67
Botash S. THE PROBLEMS OF TRADE RELATIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND RUSSIA IN THE XVII-XVIII CENTURIES.....	72
Erkenova A.K. MANAGEMENT OF ARCHIVAL BUSINESS IN KAZAKHSTAN.....	81
Ibragimova M.N., Tastemirova G.A. THE COMPOSITION ABD AR-RAZZAK SAMARKANDI "MATLA 'EXPERT-SA' DINE BA MAJMA 'IS SCARLET-BAKHRAYN".....	87
Isaev M.S. ESTABLISHMENT OF THE CONCEPT OF "HOLINESS OF POWER" IN THE ANCIENT TURKIC WORLDVIEW WITH ISLAMIC VALUES BASED ON THE TEACHINGS OF KHOJA AHMED YASAWI.....	93
Iskakova G.Z., Baidauletova M.D., Uskenbay M. BASIC DATA ON THE ETHNO-HISTORICAL GEOGRAPHY OF THE TURKIC KAGANATES (MID VI-X CENTURIES).....	98
Kerimbev Y.A. CHINA'S POLICY OF INTEGRATION INTO THE GLOBAL CULTURAL SPACE.....	105
Kozgambaeva G.B. OUSTANDING GEOLOG VERSUS SCIENTIST KANYSH IMANTAIEVICH SATBAYEV.....	111
Kozgambaeva G.B. PUBLIC ACTIVITY AND LIFE OF THE FIRST KAZAKH AMBASSADOR - N. TUREKULOV.....	116
Kozgambaeva G.B. KAZAKHSTAN-RUSSIAN COLLABORATION IN THE FIELD OF CULTURE.....	122
Kozybakova F.A. CAMPAIGN ON THE PURVEYANCE OF FORAGE IN KAZAKHSTAN: REPRESSION OF KAZAKH PEASANTS.....	128

Madiev D.A. ANALYSIS OF GEOGRAPHICAL, ETHNIC AND SOCIAL FEATURES OF NORTH-WEST BORDER REGION OF CHINA.....	136
Maydanali Z. THE CONCEPT OF "NOMADIC EMPIRE" IN MODERN HISTORY.....	143
Meirmanova G.A., Serikov M.S. HISTORY AND MODERN SIGNIFICANCE OF THE BATTLE OF ORBULAK.....	148
Mukamethanuly N., Kaumbek K. THE DEVELOPMENT OF CULTURAL RELATIONSHIP BETWEEN KAZAKHSTAN AND PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA.....	154
Mukamethanuly N., Yerbossinov T.A. PROSPECTS OF NEW MULTILITERAL DIPLOMACY OF THE SCO.....	162
Nesipbaeva Zh.Zh. STRATEGIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN AND YOUNG PEOPLE : MODERN TENDENCIES AND PROSPECTS OF EDUCATION.....	169
Nurtazaeva A.B. THE VALUE OF EDUCATIONAL WORK IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	175
Rvaydarova G.O. THE NEW VIEW PROBLEMS OF PROPEVTY CONFISCATION OF BAYS IN 1928-1929 YEARS.....	179
Sadykova A.M. COMMISSION ON THE FIGHT AGAINST RELIGION AND THE MUSLIM QUESTION UNDER THE CENTRAL COMMITTEE OF THE COMMUNIST (BOLSHEVIK) PARTY OF RUSSIA.....	185
Sandykbaeva U.D., Mussagulova A.B. THE INFLUENCE OF IDEOLOGICAL CENSORSHIP OF 50-60IES ON SCIENCE, CULTURE AND LITERATURE.....	190
Sandykbaeva U.D., Mussagulova A.B. FORMATION OF CONCEPTS AND SPIRITUAL FACTOR OF THE YOUTH POLICY.....	202
Serikkaliyeva A.E., Aidarbek A.A. CHINESE VIEW ON THE EXPANSION OF THE SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION.....	211
Tasylova N., Saynova B. "MKZ" AS SOURCE ON HISTORY OF THE KAZAKH SOCIETY (THE END OF XIX– THE BEGINNING OF THE XX CENTURIES).....	216
Ualtayeva A.S. FEATURES OF THE KAZAKH DIASPORA FORMATION IN THE CIS COUNTRIES.....	221
Ualtayeva A.S. THE THIRD WORLD KURULTAI OF KAZAKHS.....	227
Ualtayeva A.S. THE FIRST WORLD KURULTAI OF KAZAKHS: HISTORY AND CONTINUATION.....	232

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журналы
2017. 1(9)

Бас редактор: Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген: Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 15.03.2017.

Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:

050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй

ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.

Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:

050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй